

Kinderen van femicide slachtoffers en overlevers: luisteren is niet genoeg, handelen is noodzakelijk
Van: Barbara Godwaldt/ Specialist Intiem Terreur en Femicide i.s.m. Blijf Groep

Beste mensen,

We zijn geschokt als het nieuws ons vertelt dat er een vrouw vermoord is door haar man. Emoties als verdriet, boosheid en verbazing overvallen ons maar we gaan door. Stel je voor dat het geen nieuwsbericht is maar dat het over je eigen moeder gaat. Dat het je vader is die haar heeft vermoord. En dat jij erbij was en het gezien hebt.

Kinderen zien alles en maken alles mee.

De jarenlange angst. De doodsangst. Het stille wachten. Omstanders die wegstijgen.

Het verdriet dat zich opstapelt bij volwassenen. Instanties die pas in beweging komen als het al te laat is.

Ik spreek hier niet alleen als specialist op het gebied van intieme terreur en femicide, maar ook als iemand die de gevolgen dagelijks in de praktijk ziet en persoonlijk van dichtbij heeft meegemaakt.

Het allerliefste hebben we geen femicide slachtoffers en kinderen die dit verlies moeten dragen. Dus laten we ervoor zorgen dat de kinderen waarbij het kwaad al is geschied de best mogelijke hulp krijgen. Ook de kinderen die in een gezinssituatie leven waar intiem terreur speelt en die getuige zijn van pogingen tot moord op hun moeder of op zichzelf lopen een extreem hoog risico op een fatale afloop. Een groot risico om zelf vermoord te worden of hun moeder, broertjes of zusjes. Daarom is het van belang ook zorg te dragen voor de kinderen van femicide overlevers. Hopend dat we hiermee dodelijke slachtoffers weten te voorkomen. Ik heb het dus ook over preventie als concrete actie. Want bij femicide zijn niet alleen de moeders slachtoffer. Ook kinderen worden soms direct gedood, of moeten hun leven lang de gevolgen dragen. Deze kinderen worden ongewild expert in verlies, angst en aanpassing omdat onze systemen het niet aankunnen. Dat moet en kan beter.

Het Aanpakplan kinderen van femicide slachtoffers en overlevers (bijlage 1) laat zien waar we tekortschieten en wat er nodig is om dat te veranderen. De voorstellen daarin zijn geen idealen, maar noodzakelijke correcties op een systeem dat nu te vaak faalt en zelfs schade aanricht.

Wat er nodig is

1. Allereerst preventie. Kinderen moeten vanaf jonge leeftijd leren over empathie, (gender)gelijkwaardigheid, relaties en verantwoordelijkheid. Geweld ontstaat niet in een vacuüm.
2. Daarnaast moeten we onze kennis vergroten over de impact van intieme terreur en femicide op kinderen. Deze kinderen dragen trauma's die vaak onzichtbaar blijven, maar diep doorwerken in hun ontwikkeling, relaties en toekomst.
3. In situaties van dader-kind contact moet de behoefte en veiligheid van het kind altijd zwaarder wegen dan de rechten van de dader. Het idee dat vader-kind contact per definitie in het belang van het kind is, is na femicide geen neutraal uitgangspunt meer, maar een potentieel risico.
4. Daarom zijn gespecialiseerde onderzoeksteams bij de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen noodzakelijk. Femicide vraagt om expertise, niet om standaardprocedures.
5. Ook moeten strafrecht en familierecht met elkaar verbonden worden. Zolang deze systemen langs elkaar heen blijven werken, vallen kinderen ertussen.
6. Privacy mag veiligheid niet in de weg staan.
7. En doorprocederen als geweldsvorm moet onmogelijk worden gemaakt. Procedures mogen geen verlengstuk zijn van controle en intimidatie.
8. Na de moord zelf zien we schrijnende situaties waarin beslag wordt gelegd op spullen van kinderen en jongvolwassenen op de plaats delict. Dit vergroot het trauma onnodig.

9. Ook is het onacceptabel dat daders of familieleden die geen verwanten zijn van het slachtoffer kunnen erven.
10. Voor kinderen van femicide slachtoffers moet er een automatische kostenvoorziening in de zorg komen. Zij mogen niet afhankelijk zijn van ingewikkelde aanvragen of willekeur.
11. Daarnaast is structurele praktische, financiële en psychologische ondersteuning nodig niet alleen voor de kinderen, maar ook voor hun verzorgers.
12. Opa's en oma's moeten expliciet worden meegenomen in gerechtelijke uitspraken over contact en omgang na femicide. Zij zijn vaak de stabiele factor die overblijft.
13. Kinderen mogen na femicide in principe niet geplaatst worden bij de (vermoedelijke) dader, diens familie of sociale omgeving.
14. En wanneer afspraken met verzorgers worden overtreden, moet plaatsing altijd heroverwogen worden.

De stem van het kind

Wat mij steeds opnieuw raakt, is dat deze kinderen zelf vaak heel helder zijn over wat ze nodig hebben. Ze weten wat hen had kunnen helpen en ook wat niet geholpen heeft. Wat nodig is, is goed luisteren. In de eerste 72 uur na de moord verkeren zij vaak in shock. Juist dan vraagt het om gespecialiseerde, professionele en kindvriendelijke begeleiding. Om veiligheid, vertrouwdsheid, broertjes en zusjes bij elkaar en ruimte voor wat houvast geeft en wat wel kan. Maar in plaats daarvan lopen zij vaak vast op regelgeving die pijnlijk en traumatiserend is. Regels die bedoeld zijn om orde te scheppen, maar in deze context extra schade aanrichten.

Lange termijn: blijven luisteren

Op de lange termijn zien we dat dit traumatisch verlies van meestal beide ouders en de gebeurtenissen die hier uit voort komen op sociaal, psychisch en praktisch gebied sporen na laat, die in volgende fases van hun leven opnieuw passende zorg vraagt. Ook daar hoort gehoor aan gegeven te worden. Zo loopt schade niet onnodig door.

Een visie zoals: vader-kind contact is belangrijk, maar past niet bij deze kinderen. We moeten deze regels, visies en wetten zo maken dat deze kinderen voelen dat we er voor hen zijn in plaats van het eenzame gevecht dat zij moeten leveren om staande te blijven .

Luisteren en handelen om dit ondraaglijke leed niet groter te maken, vraagt moed, kennis en daadkracht. Daarom vraag ik, als specialist op het gebied van intiem terreur en femicide (bij Blijf Groep) uw steun voor het inrichten van een initiatiefgroep voor een landelijke aanpak voor kinderen van femicide slachtoffers en overlevers.

Deze initiatiefgroep zal voor 1 juli 2026 een concreet plan opleveren met twee samenhangende actielijnen:

1. De eerste actielijn is gericht op verbetering van hulp en ondersteuning voor deze kinderen, zowel voor de eerste 72 uur, de eerste weken als op de lange termijn. Blijf Groep heeft deze kinderen in de Oranje Huizen in beeld en kan vanuit haar ervaring input leveren samen met ervaringsdeskundigen, professionals en wetenschappers.
2. De tweede actielijn zal gericht zijn op verbetering van samenwerking, afstemming en kennis.

Beide actielijnen zullen daarbij zodanig opgesteld worden dat ze zoveel mogelijk binnen bestaande organisaties uitvoerbaar zijn en wij zullen daarbij duidelijk aan geven waar ze in de landelijke actiepunten van de aanpak femicide ondergebracht kunnen worden. **Zo zorgen we ervoor dat een landelijke coördinator vanaf 2027 of eerder direct aan de slag kan.**

Bijlage 1: Aanpakplan kinderen van femicide slachtoffers en overlevers, via website Valente